

FAMILIULU FAMETU

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

Judetiulu.

— Romanu istoricu. —

IV.

Michailu Weiss.

Maretiulu judetiu alu Brasiovului, jupânulu Michailu Weiss nu erâ brasiovênu de nascere, ba nici nu erâ de vitia curatû sasêsca. Se nascuse in anulu 1569 la Mediasiu din pariuti cu vedia si trecere. Tata-seu a fostu burgmesteru alu Mediasiuului desî se trageâ din Boemi'a si anume din orasiulu Eger.

Se spune, cã Michailu Weiss ar' fi fostu unu coșilu talentatu, dar' cãm nestatornicu, iubitoriu de patianii, cãm fantastu si increditu peste mesura. Nu-lu rabdâ la Mediasiu. Luându lumea în capu, nimerî pe unu anume conte Ferdinandu de Hardek, comandantulu Satumarelui, care se folosî de sciintiele lui, aplicându-lu cã secretariu privatu. Inse nici aici nu stete multu, cã-ci dejâ in anulu 1589 'lu vedemu la Prag'a in cancelari'a ungara. Imperatûlu Rudolf, care cã unulu ce cãutâ pétr'a intieptiloru, adeca recet'a cum se faca auru, avé multu de a face cu ômenii de carte, si i-i stimâ, afecionâ si pe Michailu alu nostru pentru sciintiele s'ale atâtu de multu, încâtu 'lu facû nobilu.

Aici la Prag'a facû cunoscentia cu unu sasu brasiovênu anume Andreas Kemeli fiulu judetiului. Andreas resêmîtiâ unu mare respectu dinaintea lui Michailu, ce'a-ce maguliâ pe acest'a fôrte multu si-lu legâ de acestu tîneru, dupa-cum nu se le-gase pâna acum cu nimeni inca.

Acêsta amicitia erâ menita a inflaintiâ asu-pr'a viitoriului junelui Weiss in unu modu decisivu.

Andreas intretieñeâ cu soru-s'a Agnit'a o co-respundintia fôrte animata, si de ôre-ce Agnit'a, scriâ nisce scrisori fôrte frumôse nu se poteâ rabdâ a le cetî numai sêngaru, ci le dete si amicului seu Michailu. Acest'a gasî o mare placere intru cetirea scrisoriloru fetei, ba primise chiar' o slabiciune pentru jupâniti'a Agnit'a.

Nimicu mai romanticu, nimicu mai idealu decâtu acêsta afectiune a junelui Weiss, cãtra o tînera fêta departata, necunoscuta, o afectiune isvorita si sustieñuta prin afinitatea ideelor, dupa cum o aretâu naivele scrisori ce le scriâ jupâniti'a Agnit'a fratelui-seu.

N'am potutu gasî nici un'a din aceste mârîte epistole, pentru-cã se reproducemu aici dreptu specimenu alu sentimentalitatiei de pe atunci.

Weiss, care dupa-cum scimu din fire erâ iubitoriu de dеса schimbare, se indemnâ prea lesne a parasî postulu seu dela Prag'a si a insotî pe tînerulu Kemeli, care se intorceâ acasa. Fû primitu cu braçielo deschise din partea familiei judetiului, cã-ci i-i facuse cunoscentia din scrisorile lui Andreas.

Acêsta primire încântâ pe Weiss, iubirea Agnitei de care avû parte totu cã si de afectiunarea celoru-lalti membri ai familiei, 'lu înaltîa in alu sieptelea ceriu. Fêt'a judetiului erâ in ade-veru demna de iubitu, cã-ci persôn'a ei tiñeâ,

ce'a-ce promisese stilulu ei. Eră tēnora, neatiusa, frumūsica, ilusionata si seteōsa de cunoscinti'a vietiei. Prelānga aceste calitati ideale, imaginare, dēca ne este permisū a dice asiā, — mai aveā inca o calitate reala, cum amū dice pipaibila.

Eră fēta de judetiu.

Ast'a aveā se dica multu pentru unu tēnoru invetiatu, dar' veneticu in acelu orasiu.

Ast'a aveā se dica, scar'a spre culmea demnitatoru orasiului.

In adeveru ginerele judetiului Kendeli, Michailu Weiss intră in magistratulu orasiului Brasiovu si inaintă dia spitia in spitia, devenindu preste scurtu tēmpu ce'a-ce scimū, judetiulu orasiului.

Pre atunci judetii Brasiovalui erău domni mari, aprōpe suzerani, cā se nu dicemū suverani. Bateāu monete cu chipulu lorū, aveāu dreptulu a condamnā la mōrte si a gratiā

Weiss eră deci unu omu demnu de invidiatu, aveā de tōte cāte 'si pōte cere omulu: vigōre, vēdia, potere, amoru.

Ba nu! Amorul sburase, celu puçinu amorul iertatu, amorul legitimu, amorul cātra Agnit'a, care eră unu prototipu de fēta de Sasu; ēr' fetele de Sasu suntu fragede, entasiate, amorōse pāna la abnegatiune, inse numai pāna suntu tēnere, dar' dupa-ce a imbrānitu, — si imbrānescu *indata ce s'au maritatu*, — pierdu ori-ce pornire si scēntiēre ideala, devinu feme sarbede, care nu pōrta grige decātu numai si numai de menagiu si de copii, dar' resēntiēndu si ast'a a lorū ocupatiune cā o sarcina grea si nici-de-cum cā o chemare frumōsa si nobila a femeiei, care devinu deci nisece sociē interesate de lucruri meschine, intrebāndu pe sociulu lorū numai de bani, voindu se fia informate de tōte veniturile si cheltuelile s'ale, dar' neimpartindu nici-odata grigile s'ale, cāndu treca preste orizonulu domeniului materialu.

Ast'feliu eră si Agnit'a. In scurtu tēmpu pierduse totu farmeculu tēneretielorū in ochii lui Weiss. *Adese-ori se intrebā elu, dēca acēsta femeia sarbede este in adeveru totu un'a cu gingasi'a si insulfeti'a scriitōre a epistoleloru pe care le cetiā in Prag'a, tota-un'a cu gingasi'a fetitia, cu iubitōri'a mirēsa, si fiindu silitu se constate, cā in adeveru persōna romase un'a si ac'asi se incercā a-si esplicā acēsta schimbare extrema, fenomenala. Nu sciā cā este o dispositiune inascuta intregului nēmu din care odrashise dēns'a.*

Dēca in intimitatea casniciei Weiss nu avuso norocu, apoi in vietii'a publica eră cu atātu mai favorisatu de capriciōs'a sōrte. Cu cātu inaintă mai tare in versta, cu atātu mai multu progresā si in vōdia. *Nu-i trebat decātu diece ani pentru a deveni din secretariu nesalarisatu, senatoru, care functiune o portā numai optu ani, cā-ci murindu-i socru-seu fu alesu judetiu alu Brasiovalui in loculu reposatului Kendeli.*

Totu in anulu alegerei s'ale de judetiu, tier'a Ardelului primise unu nou voevoda in persōna lui Gavriilu Bathori. Ast'a se intēm, lā in anulu 1610.

Brasiovenii dintru untātu recunoscera stapēntea acēsui Voda, ba Weiss primt chiar' a merge cā solu la Constantina Movila, fiulu lui Ieremia Movila, Domnulu Moldovei, cā se deslaca legaturile de prietina cu care pāna atunci fusera uniti Domni Ardelului si ai Moldovei.

Noulu judetiu jupāndu Weiss nu precogestase dia destulu urmarile acēstei solii, care nu fura numai neplacute, pentru persōna s'a, ci chiar' vatematōre intregēi tieri, dar' mai cu sēma orasiului seu Brasiovu. — cā-ci Movila legā *indata* aliantia cu dușmanulu parintelui seu, cu Domnulu Romāniei Radu Sierbanu Basarabu, in contr'a Brasioveniloru.

O mica digresiune istorica va fi aici la loculu seu pentru a pune in curentu pe cetitoriu cu starea lucrurilor de prin tierile vecinate.

Pe tēmpulu lui Mihaiu Voda vitēzulu, domniā in Moldov'a Ieremia Movila.

Famili'a acēsui Domnu parasise Moldov'a de mai multu tēmpu si se asiediasē in Poloni'a. Cu fagaduintia cā va lucrā pentru incorporarea Moldovei la regatulu Polonei, cāscigā pe Polōni, cari 'lu ajutara se ajunga la domnia. De acē'a Poloni erāu cu totulu in contr'a flamariloru lui Mihaiu si lucrāu din rasputeri pentru caderea lui. Cā-ci pe cāndu Stefanu Resvanu, Domnulu Moldovei, unitu cu Sigismundu Bathori alu Transilvaniei si Mihaiu, se luptāu impotriva Turciloru, pe atunci Ieremia, ajutatu de generalulu polonu Zamoesky, cuprinse tronulu Moldovei. Cāndu intielese Resvanu Voda, de cele intēplate in tier'a s'a, poroi cu ōste la Sucōv'a, unde, batāndu-se cu Ieremia 'si pierdū domni'a si vietii'a la a. 1596. Apoi, cāndu Mihaiu cuprinse Ardelulu, Ieremia ajutatu de ōstea polona si bani dela Pōrta, navalit in Munteni'a si puse Domnu pe fratele seu Simeonu Movila. Dar' Mihaiu se intorse din Transilvan'i'a, batū si isgoni pe Simeonu; dupa acē'a trecū in Moldov'a si isgoni pe Ieremia supunēndu ast'feliu si acēsta tierā corōnei s'ale. Inse dupa unu anu de dīle, Ieremia reocupā tronulu Moldovei, prin ajutorulu Poloniloru cu care se intradisē. Murindu Mihaiu reasiedia pe frate-seu Simeonu Movila erasi pe tronulu Munteniei, dar' Romāni preste puçinu 'lu isgonira si alesera Domnu pe Radu Sierbanu Basarabu. Radu Sierbanu eră unu barbatu intielectu si vitezu. *Indata ce luā cārm'a statului, se sili din tōte poterile se imbrunatatesca starea din launtrulu tierci si se restabilesca pacea si liniseca, atātu de multu sdruncinata prin indelungatele resbōie. Elu intrā in buna intielegere cu Turci'a si Austri'a; dar' 'i fu cu nepotintia de a tiēne pacea cu vecinii sei din Moldov'a si Transilvan'i'a.*

Sierbanu avū multe superari din partea lui Ieremia Movila, care voia se-lu scota din domnia si se puna in locu-i erasi pe frate-seu Simeonu, inse tōte incercarile lui romasera zadarnice. Ieremia vedidēndu cā nu pōte isbutt se unu cu Moise Secuialu, Domnulu Ardelului; dar' Sierbanu fiindu informatu de planulu lorū, aduā ōstea si mai înainte de a lasa pe dușmanu se calce hotarele

tierei, în anul 1603 trecu cu 10.000 soldați în Ardeal lângă Brașov, unde sîmbri cu totu lăstea Secuului, desî eră ajutata de Turci și de Tătari. Moisi Secuului cadî în lupta dîmpreună cu 4000 ostasi, pierdu 32 de stéguri și se facu o prada însemnata.

Dupa aceste încercari nenorocite, Ieremia nu se astêmperă nici de asta-data, ci se pregati din nou de reshoiu, și cu ajutoriu dela Tătari și Turci navali în Români'a cu numeroasa ôste, dar' la Teléjen fu respinsu cu pierderi forțe mari, încatu ôstea dușmana abiă scapă cu fug'a la 1605.

De-aci Sierbanu Voda, fiindu în pace, se ocupă cu multa vreuicîe de afacerile tierei și la anul 1609, despre care amu pomenitu dejă, că Bathori trimisesse pe Weiss la Constantinu Movila că se desface aliantia între Moldov'a și Transilvani'a, primindu dela numi,alu Domnu oferte se aliă cu dousulu.

Weiss inse venindu acasa hotari de pe atunci a se scuturâ de jugulu lui Gavriilu Bathori. Acêsta hotarîre căm stranie, ba aprôpe neînticîlesă pentru noi cei de astadi, executabila inse pe acele tîmpuri, cîndu orasiile formău cum amu dice unu statu în statu, primî cu alta ocaziune unu indemn mai mare pentru Weiss, unu indemn personalu, care lu conduse unde l'am vedutu dejă: la facișia lapadare de sub autoritatea lui Gavriilu Bathori, Domnulu Transilvaniei.

V.

Vênatôrea de mistretiu

În strad'a numita Sierbanu Voda din Bucuresci, eră unu edificiu lungu dar' nici-acum înaltu, care a statu pâna mai daunabile. Astadi se ridica pe același locu unu palatu cu multu mai maretiu, desî nu mai este proprietatea unu Domnitoriu, ci a unei simple societati, proprietatea societatii de asigurare Dacia. — Români'a.

Nici pe departe nu semênă vechiulu hanu a lui Sierbanu Voda cu noulu edificiu ziditu în loculu seu.

S'au schimbatu vremile! Mai înainte sub forma simpla, neavetătôsa faptuiau ômeni harnici, guvernău tiôr'a, cărmuiau destinulu a sute de mii din semenii loru. Astadi în palaturi se facu planuri pentru fericirea lunei — în aparintia; pentru îndesarea pungi planitorului — în realitate.

Sierbanu Voda ocupă în hanulu seu vre-osiése odăi în rîndu, cladite aprôpe la faci'a paméntului, puse în sîru un'a dupa alt'a și cu unu capetu pâna la celalaltu alu edificiuului închisu cu geamlieu, celu mai mare luxu pe-atunci, care nu se vedeă decatu numai la conaculu domnescu.

Alte dône odăi mai spre fundu, dela pôrtă luatu, dar' totu într'unu sîru cu celalalte, erău destinate pentru fiia-s'a Rucsandr'a, pe care nu o maritase inca și care sîdeă acolo dîmpreună cu o jupânésa de casa.

Curtea eră spatiôsa cu unu sîru de grajduri prin fundu, animata de multîmea de argati ai lui Voda și de ostasi și boeri, cari veniau mergeau în trebile dîlei.

Vre o câtiv'a ai fusesse linisce prin acesta curte. Radu Sierbanu dupa isbândeale s'ale repurtate asupr'a lui Ieremia Movila și asupr'a lui Moise Secuulu, staruia a impacă și pe dușmanii din launtru, care erău multi la numeru. În acêsta staruintia eră ajutoratu de dîmu'a s'a soția, — ea inse murise. Dela mórtea ei, Voda se retrasesse aprôpe dela tóta comunicatiunea cu lumea, traindu numai pentru sarcinile scaunului domnescu și pentru fiia-s'a Rucsandr'a, asupr'a cărei'a 'și concentrase tóta iubirea s'a.

Liniscea se risipise dela o vreme încôce din nou.

Rucsandr'a devenise mai mare, — de dragulu ei Sierbanu Voda începuse a vedé mai multa lume, a arangia vênatôrie, alaiuri prin orasiu, evolutiuni militare prin curte. Dar' afara de acêst'a, Voda eră silitu a tiêné consultari mai dese cu sfetnicii și cu partisanii sei, — că-ci dușmanii interni, atîntiți de reutaciosulu Gavriilu Bathori se uneltau erasi cu mai multa îndrasnêla că se-lu scôta de pe scaunulu domnescu.

Rucsandr'a, odorulu de copilîtia eră vesela, descêpta sglobie. Primise o educatiune, care s'ar' fi potrivitu mai bine pentru unu fêtu frumosu, decatu pentru o fêta. Sciă se calarésca, se traga la tiênta, se manuésca armele, se vênese, dar' în momentul în care i-i facemu cunoscintia, pare a-si fi preschimbatu firea cu totulu.

Este acasa în odaitia ei, stă lângă ferêstra, care dă spre pridvoru si privindu prin geamu scôte o oftare lungă din peptu.

Apoi erasi se retrage spre fundulu odăii, 'și petrece mâv'a cea frumusea, dar' totu-odata oticlită prin diferitele exercitii de vigóre, si-o petrece dîcemu preste frunte, mai oftêza un'a, apoi trece în odăia cealalta, merge la ferêstra care dă spre strada, se uita pe furislu prin geamu, se retrage din nou, și repetă ast'felu de nenumerate ori strani'a pînda ce nu pare a duce la nici unu scopu.

Rucsandr'a eră framêntata de dorulu acceptareî, muncita de sagetele temerei.

Pe cine acceptă si de cine se temeă.

Pentru a respunde la aceste întrebări trebuie se ne ocupamu mai pre largu de celu mai apropiatu trecutu alu fetei.

Lui Sierbanu Voda i-i venise scire, că o multîme de mistreti s'ar' fi aretatu în padurea dela Banés'a. Acêsta veste lu îndemnă a arangia erasi un'a din acele vênatôre, la care aveă obiceiul a pofti pe toti boerii mai de frunte și la care duceă și pe fiia-s'a Rucsandr'a.

Eră unu alaiu din cele mai minunate acêsta escorta de vênatôre, noi inse trebuie se ne atîntimtu atîntiunea nôstra asupr'a Rucsandreî, că-ci de ea voim se povestimu, deci se cade că se scimtu, cum eră și ce faceă.

Faceă bine scump'a copilîtia, că-ci eră rumena, cu ochii sclipitori, cu bucuria pe faciă, cu zîmbetulu pe buzisiôre și tieneă tiêpanu frânele robului pe care calaria în mijloculu multîmei,

urmata pe de-aprópe de unu tēneru care pareá cu totulu pierdutu în vederea ei.

Nici tēnerulu nu erá mai puçinu aretatosu decátu Rucsandr'a. Ei amēndoi ar' fi datu o parchia minunata.

Fetiti'a nōstra portá preste zabunu, care erá o haina lunga deschisa dinainte, de stofa aurita, unu benisielu cu mânecile atērnate dinapoi, erá incinsa cu unu bráu de auru, ce se incheiá cu mari pafale de matostatu impregiarate cu petrii scumpe; er' pe grumazi i-i atērná o salba de multe siruri de margaritariu. Sliculu de samuru pusu cām int' o parte erá impodobitu cu unu sugciu albu si spriginitu cu o flóre mare de smarald. Pēru lu ei se impartia despletita pe umerii si spatele ei.

De óre-ce nu aveá se iá parte activa la vēnatóre, ci mergeá cá un'a ce privesce, nu luáse cu dēns'a alta arma decátu numai unu junghieru cu plase de auru, pre care 'lu tiēneá în zabunelulu ei.

Tēnerulu, care o urmariá pe de-aprópe si se uitá mereu la ea de pare cá voiá s'o sōrba dintr'o sēngura privire, erá si elu de nēnu bunu. 'Lu chieaná Alexandru si erá fiulu banului Mihnea.

Dar' tocmai fiindu cá erá fiulu banului Mihnea, nu erá bine se fi sēntitu care cumv'a Sierbanu Voda, cá voiá se se deá cu binele prelānga Rucsandr'a, cá-ci ar' fi fostu reu si amaru de elu si de ea.

Mihnea erá capulu protivniciloru sei, erá acel'a care pretindeá la scaunulu domnescu, omlu pe care Sierbanu voda 'lu uria mai pre susu de toti, er' ur'a acest'a, firesce, nu se margineá la tata ci se intindea si preste fiu, preste nevinovatul Alexandru.

Cu tōte astea i-i poftise pe amēndoi la vēnatóre, si amēndoi eráu de facia. Venise chiar' si behrānulu Mihnea, nu numai fiu-sen, pre care 'lu veduramu dejá.

Politic'a, ace'a arta, care te invētia a fi mesteru în faciariete si virtuosu în minciuni, 'lu îndemnu pe Sierbanu-Voda cá se chieime si pe dușmanulu seu la vēnatóre, dar' firea lui erá prea mândra, decátu se fi concesu lelei „politica“ atāt'a stapēnire asupra s'a, încātu se rabde în nepasare si tacere apropierea lui Alexandru de Rucsandr'a.

Erá deci bine cá nu sēntise nimicu despre acēsta îndrasnēla a tēnerului flacáu.

Dicemu îndrasnēla, identificāndu-ne cu maniera de a vedé a gelosului Voda; în adaveru inse Alexandru nu erá nici-decum îndrasnetiu facia de Rucsandr'a, ba fusese atātu de smeritu si sfiit' încātu acēsta nici nu observase interesulu care-i insuflese, cá-ci nu-lu luá mai multu în sēma decátu pe ori-care dintre partasii vēnatōrei, cari i-i fusera toti presentati.

Dēca Rucsandr'a n'ar' fi fostu asiá de — barbatusia, ar' fi trebuitu se deá mai mare atentiune lui Alexandru, cá-ci dienu o meritá.

Erá bine imbracatu, aveá preste dulam'a polonezá de catifea stacojicu, cohamitia turcēasca, si erá chipesiu si sdravenu si semetiu.

Cām pe la capulu podului nimitu alu Mogosióiei, Alexandru vediēndu cá Sierbanu Voda, dupa-ce facuse óre-care recomandatiuni fiicei-s'ale, dase pinteni calului si o luáse înainte cu o ceta de vēnatori, lasāndu pe Rucsandr'a mai în urma cu nisce boieri behrāni, venerabili moșnegi, remase si elu cu alaiulu fetei si avá îndrasnēla a veni cu calulu seu alaturea de alu ei.

O salutá sfiiciosu.

Rucsandr'a 'lu privi cām mirata si 'lu intrebá.

„Dar' d.-t'a . . .“

„Suatu Alexandru fiulu lui Radu Mihnea,“ o intrerupse tēnerulu vediēndu cá fēt'a se oprise din vorba de buna-sēma fiindu-cá nu sciá cum se-i dēca.

„Dar' d.-t'a jupāne Alexandre, continuá fēt'a, preste a cārei facia sburase o umbra de rosietia trecatōre, „nu mergi înainte cu boierii . . .“

„Nu, jupānitia,“ replicá Alexandru, „înca nu suntu de o sēma cu ei si trebue se me multiamescu cu privitulu . . .“

„Cá si miue!“ adause princes'a.

„Cá si Mari'a-t'a,“ afirmá Alexandru fericitu, cá dragalasi'a fēta gasise unu punctu de asemēnare între elu si ea.

„Eu inse . . .“ urmá Rucsandr'a, apoi naprasnicu se curmá din vorba.

Alexandru, nresce nu îndrasni a starui prelānga ea, cá se-si sfērsiesca rostulu.

Mersera cātu mersera cu totii în cumplita tacere, în sfērsitu Domniti'a adresá din nou cuvēntulu lui Alexandru.

„Dupa-cum vedu, n'ai nici o arma,“ disc ea.

„Nici nu'a, decátu unu junghieru,“ response junele cu focu, „dar' cu tōte astea asiú îndrasni a repune cu elu pre celu mai aprigu mistretiu.“

„Si eu,“ facú Rucsandr'a cu ochii scipināti.

„Si Maria-t'a?“ repeta Alexandru nimitu.

„Da,“ afirmá fēt'a venīndu din ce în ce totu mai în focu, „tata meu n'a lasatu anume pe urma, cá se ajungu numai la sfērsitulu vēnatōrei. eu inse an nadejde, cá totu mi-a vent vre-unu mistretiu în cale, si-apoi . . .“

„Si-apoi?“ îndrasni a intrebá Alexandru.

„Vedi acestu junghieru,“ facú fēt'a aretāndu-i pe-acel'a cu plase de auru, pe care 'lu scoasese din zabunelu.

„Dóra nu vei avé de gāndu se te impotrivesci cu elu unu mistretiu?“

„Si de ce nu?“

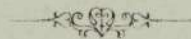
În vorb'a loru tēnerii dase pinteni cailoru si ast'feliu lasasera în urma pe cei-alalti.

Acum se apropiáu singuri de padure, din care resuná dejá vuetulu vēnatōrei.

„Ar' fi mai bine dēca t.e-amu dá în laturu,“ dīse Alexandru cātra Domniti'a, „cá-ci tocmai pe aici pare cá apuca gón'a si ar' poté se ne vīna vre-unu mistretiu în cale. 'Mi-e tōma se nu se întēple cev'a.“

(Va urmá.)

TEOGHAR ALEXI.

Natur'a — in renascere.

DIN MISERIILE SOCIALE.

— Novela. —

(Fine.)

A două di după acelu balu, amic'a mea dn'a V*⁺* intră zimbîndu la mine.

— Eta, 'mi dîsè ea, am gasitu unu mijlocu de a demoli ambițiunea unoru asemenea orgoliosi; si pe cîndu dicea acestea luă unu plicu si trimise anonimu acêsta satira lui Scarlatu Falescu...

Sum căm guralivu din fire
Si me credu si de bon-tonu...
Cu tôte că n'am cătare
Cîndu me aflu 'n vre unu salonu...

Slujb'a mea e căm bînăsa,
Dar' economii nu facu...
E o fapta ticalosa
Că se stăi cu banii 'n sacu!...

Mutr'a mea-i o mutra mica,
Dar' eu tînu totu susu se catu...
Nu m'amestecă chiar' o clipa
Cu mai mici decătu Scarlatu...

De me duc pe la amice
'Mi totu tîca se me 'nsoru...
Eu le spunu că toti 'mi dice
S'alegu din fetele loru...

Mie inse nu-mi convine
Gosgogeamite Don-Juan
Se me 'nsoru c'o seracime
C'o fîta de badaranu...

Ce nu sciu se converseze
Cu maniere de salonu,
Se se 'nfrînga 'ntortocheze
Că noi astîpa de bon-tonu.

Si-apoi trebue a scî
Voiu că de m'oiu insură
Se iau gestic galbeni mi
Si-am în gîndu a o papă!...

Cam cugetulu me insulta...
In voiajiri si banchet
Si cîndu banii ar' fi tufa
Nevasta se-mi dău pe bete!...

Ce voiti, ast'felu e lumea...
Eu nu potu se facu pe dosu, —
Voiu se facu ce facu si altii,
Nu voiu se remătu pe josu!...

— Cum ai potutu controversă ast'felu, î-i dice eu mirata...

Me privi surprinsa.

— N'am controversatu de locu... am reprodusu ad-litteram numai ace'a ce a cugetatu si sîmțitu eroulu nostru, scî stîlulu este omulu...

— Miserabilu fanfaronu! strigăi eu aprobându pe amic'a mea din tîta inim'a.

Prin ast'felu de satire ajunsesemu a ne face unu felu de petrecere...

Incetulu cu incetulu scumpulu meu Emanuel de alta-data, se schimbă cu totul. Numai veni decătu nîpțea tardiu a-casa. Eră superatu, furiosu,

cicalitoriu, nimicu in casa nu-i mai placea. Prin amic'a mea aflăi că se petrecea lucruri de necredutu in cas'a Olimpici... Soțulu ei nu privia cu ochi rei amorulu ce se nascese între frumós'a lui Olimpia si Emanuelu, că-ci Emanuelu eră si elu june, frumosu si avutu. Si ce-i pasă lui de desfrăulu soției, cîndr ei poteau amēdoi se-lu fure asiă de bine!... Emanuelu capatase si pasiunea jocului de cārti si pe de alt'a amorulu pentru Olimpi'a 'lu ruină indoitu.

Intr'o di aflăi că eră cu totul ruinatu, si in celu mai scurtu tēmpu asiū fi fostu redusă la miserie, deca scumpulu meu tata nu s'ar' fi interesatu de mine.

Mai 'nainte inse pe candu eu nu prevedeam cele descise, dar' amarita de aceste aberatiuni, scrisesem Olimpici o scrisore, prin care o rogām confidentialu se-lu alunge si se-mi redea ast'felu pacea, bucuri'a si amorulu soțului meu, pe care eu inca 'lu adorām. Ea nuse 'mi respuse cu impertinentia, acuzāndu-me pe mine, că asiū avē conduit'a cea mai echivoca si despre care nu intārdie a preveni si pe Emanuelu. Elu 'mi facu inputarile cele mai blesante, cele mai infame.

Intr'o sēra ne aflāmu la unu balu unde figură si dēns'a, asemenea si noi, adēca eu si Emanuelu, insoțiti de unu cumnatu alu meu, unu june ofițeru. Unu donna me luă la unu contre-danse. Veniām in careu cu dēns'a. Ea refusă de-a dă man'a cu mine. Nu me formalisai de locu, dar' in urma mersei se destāmnescu cumnatulu meu, care fusese incunosciintiatu despre tôte si care eră fōrte pornitu in contr'a ei. Elu se superā asiă de multu si nu sciu, că fāra se priedu de yeste merse la dēns'a spre a-i cere comptu. Cuyintele lui fura mesurate, dar' energice. Ea se prefacū că lesina de atāt'a nedelicateții. Soțulu ei fū avisatu si fāra a cercetā afacerea, abonā pe ofițeru cu insulte. Cumnatulu meu care eră fōrte bravu si cu ințiosu fāra multa vorba 'lu provocā la duelu. Se schimbāra între dēnsii cāteva vorbe grave in defavorulu Olimpici, care fāra pudōre incepuse mai 'nainte a me atacā. Lumea care erā convinsa de partea cāreia este dreptatea erā consternata, aprobā inse si feliicitā pe domnulu ofițeru. După o ōra inse soțulu Olimpici cerū scuse in modulu celu mai umilitoriu; si elu vedicōnu disprețulu si ridicululu la care fusese expusi după nedemn'a loru portare parasira balulu. De asta-data afrontulu fū prea mare... lectiunea prea aspra: — erām resbunata!...

Acēstea erāu faptele scandalōse ale Olimpici, care de atunci cadu in celu mai mare disprețiu alu societatiei. Cātu despre Elis'a D*⁺* mai in urma m'am convinsu, că nu eră pōma mai buna că Olimpia. Ea care erā maritata de pueinu tēmpu, se inamorā de fiinlu unu ciocoiu inavutitu, care cheltuiā intr'unu dulce far-niente mīsiōrele tatalui seu. Intr'o di Elis'a care cetea mercu romantie si nu lucrā nimicu, s'a inspiratu pāna intr'atātu incau s'a facutu si dēns'a eroina unui romantio scandalosu...

In lips'a barbatului, a fugitu la Bucuresci cu acelu june, care intr'o di luându-i tóte bijuteriile s'a facutu nevédintu si dupa câtv'a tēmpu ea mai alesu a ajunsu intr'o stare deplorabilă!...

Aceste miserii, cari empluse de desgustu anim'a mea, 'mi i'nspirară intr'o di aceste versuri pre cari le trimisèi Dnei V** amic'a mea:

E frumosu, încântatoriu,
Orasielulu teu natalu, —
Pe-alui plaiu pe-alui câmpie
Admiri bland'a armonie
Inse 'ntr'ensulu e unu halu!...

Gasesci lume egoista
Si cu engetu, perversu,
Ce trufia adorâza,
Incolo totulu blamēza —
Vai! cã ren-i'n progresu!...

Cei ce au in alu loru sufletu
Sentimente generóse
Si se portu cu modestie
Totu nu scapu de calomnie —
Devinu finti caraghiose. . .

Onórea e o minciuna,
Amicitia-i unu nume...
Fi ceru numai arogantia,
Limbutie, cutezantia —
Cã se-i crēdia cu renume...

Amoru sacru nu exista,
Anima vai! lângediesce,
Si cum póte cã se fie
Cându numai e poesie,
Cându interesulu vorbesce!?

Si la próste 'nfumurate
Parvenite de salonu
Le stã meritu la maosu
Incolo totulu e chaosu
Si se crede de bon-tonu!...

Dēca nu ai arogantia
Se sdrobesci pe-alu teu semenu
De nimicu nu esci capabilu...
Nu ai nume onorabilu
Si de ranguri esci nedemnu!...

Ast'feliu asti pretentiosi
Capu usiure sufletu micu
Vorbescu fãra paranteze,
Se 'ncercu se discreteze
Si pe mare si pe micu...

Co rusine! degradare!...
Decãtu lumea a 'nsultã —
Nu-i mai bine armonie,
Mai puçina semetie,
Cã se poti a-i respectã!?

Cã-ci acēsta insolentia
Si credintia de marire
De cãte ori nu-i sdrobita
Cu afronturi umilita...
Ce nedemna injosire!...

Ast'feliu este lumea,
In sēnulu ei e multu amaru!...
De voiesci se n'aibi necasu!...
De ea se nu mai faci casu
Si se traesci solitaru...

Dn'a V** vent se me imbraçisiese pentru reusit'a acestei satire si prin cunosciintie discrete o trimiseramu la vre-o cãtev'a persóne despre care se vorbiã aci, inse totu anouimu, cã si ace'a adresa la Scarlatu.

Ciud'a loru fũ mare, 'si framētã mintea de a adã pe acel'a ce i-a biciuitu ast'feliu, si aceste satire intru câtv'a 'si avura efectulu. Multe capete ratacite luara in seriosu acēsta lectiune si cãutara a se abate din calea ridiculului.

Nefericitulu meu soçiu nu se desilusionã dupa tót: faptele Olimpiei, din contra se abandonã pasuniloru s'ale, si dupa câtuv'a tēmpu perdiēndu totulu: bani, mosie, case, cându nu mai avũ nimicu, Olimpi'a 'lu alungã inchidiēndu-i usi'a in nasu.

De desperare intr'o buna deminētia se gast mortu, — se otravise!...

Ce lovitura cruda! Ce noua suferintia pentru mine!...

Alergãi desperata si me pusei sub protectiunea parintelui meu, care me primt cu braçiele deschise.

La Vaisióre am regasitu pe toti fericiti, adeca multumiti de sórtea loru. Eugeni'a, cãutã prin iubirea ei se me faca se uitu tóte ingratitudinile si reutatea celoru ce me incungurase. —

Intr'adeveru, adeverat'a fericire nu o gusta cinev'a midiloculu unui salonu, unui orasiu incunguratu de lume bãrfitóre si rea, ci in sēnulu naturei unde sufletulu se inspira de perfectiunea creatorelui, de farmeculu infinitu alu frumsetiei ideale. Omulu aci e filosofu si poetu; e activu, binefacatoriu, entusiastu, independentu in midiloculu bucuriiloru ce-i creaza numai inteligintia s'a in profitulu generalu. Acestea 'lu facu se fia de mii de ori mândru de oper'a s'a. Aci famili'a, amicitia, labórea suntu pastrate, respectate cu o sfânta si binefacátore convingere, cã omulu e menitu a se perpetuã prin ele si pentru ele.

Paulina C. Z. Rovinaru.

Face-si lun'a...

Face-si lun'a pre ceriu calea,
Pre min' ér' me prinde jalea, —
Cale lunga-asiu vré s'apucu,
Dupa luna se me ducu...

Se vedu mări, se vedu pamēnturi,
Si se uitu a mele gânduri...
Se vedu rîuri se vedu tieri,
Si se uitu din superari...

Cându prin nori va trece lun'a,
Dintre nori se mai strigu un'a,
Cã se scie lumea 'ntróga,
Cã me ducu si mi-ai fostu draga!

G. SIMU.

Strad'a Carmen Sylv'a.

— ROMANU. —

(Urmare.)

XXX.

Doveditu.

Laib stetea era-si dinaintea judelui de instructiune. Puținele dfile de captivare lu transformaseră cu totul. Capulu care si-lu tienuse ridicatu și nasulu in susu, se plecaseră, burta cea grăsa i-se mai sbărise, obrazii nu mai erau rasi că in palma, ei acoperiti cu fire de pėru carunta, budiele nu-i mai zimbiau dulceagu, ei i se contractau convulsiv, őr' ochii cari mai inainte se fixau cu insolentia pe faci'a interlocutoriului seu, acum cautau pământulu.

„Paltonulu ce ai lapedatu in ser'a cându s'a comis asasinulu, este petatu cu sânge,” cu aceste cuvinte grozave re'ncepu judele Armicu interogatoriulu seu, si pironindu ochii sei in faci'a preventului adause, „cum ne vei esplică acestu faptu?”

„Sânge!” bălba preventulu simulându őr-care surprinsa, dar' judele i-tielese îndata, că Laib se acceptase la acesta întrebare si-si pregătise de multa respunsulu.

„Da, sânge inchiegatu” repetă judele, fara de a-si lua privirile de pe faci'a ovreiului.

„Ore nu m'ati mai întrebatu de ast'a?” facu Laib cu unu aeru de perfecta stupefactiune.

„Intrebatu ori nu, ai se-mi respondi ori de unde nu trebuie se admitu că cu acelu sânge te-ai patatu cându ai comis omorulu.”

„Ah, cătu suntu de nenorocitu, ce pecate au cadiatu pe mine.”

„Ei bine respondi ori trecu la alta întrebare?”

„Se nu treci domnule jude, őrta că respundu, acelu sânge mi-a cursu din nasu, ast'a a fostu si caus'a de am schimbatu paltonulu!”

„Din nasu? si cându?”

„Ore-cându se fi fostu,” facu ovreiulu punėndu mână pe frunte.

„Nu te-ai acceptatu la acesta întrebare, că-ci altminte ti-ai fi preparatu respunsulu.”

„Nu m'am acceptatu dienu la nici o întrebare!”

„Inse chiar' si nepreparatu trebuie se scii cându ti-a cursu sânge din nasu si unde?”

„Ah, acum 'mi aducu aminte, sângele mi-a cursu acasa, cându am venitu dela banca!”

„Cu ast'a voiesci dar' se esplică si provenientia de apa sângerăsa in lighianulu d.-tale!”

„In adeveru cum am sēmțitu, că 'mi vine sânge din nasu am alergatu la lighianu si mi-am spalatu faci'a!”

„Nu-ti őră obiceiulu a merge acasa, cându te întoreai dela banca, ei te duceai totu-de-a-un'a la biroulu casei d.-tale comerciale, pe cându in ace'a sėra, cu tōte că te-a acceptatu asociatulu

d.-tale domnulu Simon Rubca, n'ai mai datu pe acolo! Cum ne esplică acest'a?”

„Me cam dureă capulu de alteratiunea ce avusemi la banca, asia de tare me dureă încatu am resēmțitu trebuintia se me odihnescu pușin in lăiscea locuintei mele.”

„Cu tōte astea ai mai esitu in ace'a sėra, inainte de a fi venitu la d.-ta acei doi domni, cu cari te-ai dusu la asasinatulu Puclė.”

„Dupa-ce mi-a cursu sângele din nasu, m'am sēmțitu mai usuratu la capu si am crediutu că deca voiu respiră pușinu aeru prōspetu mi se va face mai bine, de ace'a am esitu si m'am preamblatu pușinu.”

„Pe unde?”

„Pe aleia!”

„Te-ai întēlnitu acolo cu cinev'a?”

„Au trecut multi inși pe lângă mine, dar' n'am statu cu nimeni de vorba, n'am recunoscutu pe nimeni, de ace'a nici nu suntu in stare a ve numi pe cinev'a.”

„Nu cumv'a preventului i s'a datu ocaziune, că se se consulte cu cinev'a?” întreba judele.

„Deca ordonati voiu cercetă de cine si cum a fostu supraveghiatu,” replică grefieriulu Riber.

„Ah domniloru, pe tatalu meu se-lu fi omoritu, nu m'ar' fi pututu tienē mai feritu de lume, puteti cercetă!” esclamă Laib.

„De o cam data abstragu dela acēst'a mesura,” decise judele, apoi atinti őrta-si privirile s'ale asupr'a preventului si continuă:

„Este constatatu, că apă, care s'a gasitu in lighianulu d.-tale, őră prea pușinu sângerata, că si cându ti-ai fi spalatu in ea sângele cu care ti-ai umplutu mânăle; apă nu őră atātu de rosie, cum ar' fi trebuitu se fie deca s'ar' fi scursu in ea, dupa cum dici, sângele din nasulu d.-tale. Apoi őră si sapanita, őr' cându cinev'a 'si oprescu scursur'a de sânge, n'are lipsa că se se spele cu sapanu, in fine, deca ai alergatu la lighianu, cum ti-ai potutu pată paltonulu asia de multu?”

Laib ingalbini si fū cuprinsu de o napraznica convulsione de nervi.

In acesta suprema strēmțore ovreiulu incepū a insiră cu vōcea intrerupta cele ce vomu reproduce mai josu. Aveă aerulu unui omu, care stându se se ineece se sbate că se scape din vertegiulu omoritoriu, ce l'a cuprinsu si-lu trage cu forti'a spre fundu, se sbate si voindu a strigă ajutoriu, este napaditu de valurile apei, si asiă tocmăi ce'a ce credea că-lu va scapă i prepara sfersitulu.

„Cum am dīsū?” facu Laib, „că sângele mi-a cursu acasa din nasu. Oh, Dōmne, vedeti cătu suntu de zapacitu. Sângele mi-a cursu la banca si mi-a umplutu paltonulu, căci am voitu se-lu oprescu cu o batista, dar'... se vede treb'a nu am tienutu-o bine...”

„Unde este batista de care vorbesci?”

„Dar' nu v'amu spusu, őră tocmăi batista lui Mistrebu, dă, 'mi aducu fōrte bine aminte că mirosă a patchouli. — Dupa ce mi s'a opritu pușinu scursōrea, am lapedatu batista, am mersu

acasa, m'am spalat pe mâni si eta... nu-i asia, că acumu se espica petele de sânge de pe paltou in modulu celu mai frescu."

"Credu că nu va fi de lipa, că se-lu mai confrontam cu servitorulu Ionu," observă judele catra greheriu. Preventivulu are se ne marturisesca omorul, căci s'a încureatu in multime de contradicieri..."

"Capulu meu, capulu meu," se vaietă ovreiulu care vedea cu ochi apropierea sfârșitulu si voia se esplice contradicieri constatate prin slabiciunea memoriu s'ale.

"De nu t-vei pocati va fi reu de capulu teu," dise judele, care din acestu momentu începă se trateze pe ovreu că pe unu crimaalu doveditu. Apoi sculându-se luă paltoulu si dise:

"Eta aci petele de sânge, suntu mai mari pe la umerulu celu stângu si se mișioreza mergendu in jos pe peptu. Nasulu teu spre umeru respunde, ori sângele teu curge de jos in susu?"

La aceste cuvinte judele aruncă paltoulu pe unu scaun, dar' nu nimert bine, ast'felu încâtu nu apuise pe scaun, ci cadu pe podinu unde produse o pocnitura, care desceptă atentiunea judelui.

"Ce a fostu ast'a?" esclamă elu si luându paltoulu începă se-lu examineze cu amănuntulu.

Picaturi mari de sudore se aretara cu profusime pe fruntea ovreiulu, care urmăriă cu o încordare de grôza tôta mișcarea judelui.

Acum 'si acoperi faci'a cu amândou mânilu, că si cându ar' fi voitu se nu mai vedea ce'a ce avea se descopere judele in momentul urmatoriu.

Arnicu dase cu mân'a de unu obiectu duru si ofericu, care pareă a se află între captusiala si postavulu paltoululu.

Cercetându mai de aprôpe gast o descusatura in coltulu unu buzunar, pe care o largi atâtu încâtu 'si petă introduce mân'a pâna acolo, unde s'omfise obiectulu mentionatu.

Acum 'lu prinse ör acum 'lu scöse.

Eră manerulu care lipsi de la bastonulu ovreiulu si acestu maner eră sângeratu.

"Marturisesci?" întrebă magistrulu cu tonu solemn, aretându ovreiulu acelu însemnatu corpu de delictu. "Marturisesci, că eu bastonulu teu ai isbitu in asasinatulu Pucle si l'ai omoritu?"

Laib nu-si luase inca mânilu de pe faci'a s'a.

Acum inse 'si redică capulu si respunse:

"Nu-i dreptu, nu-i dreptu! Sörtea me urmăresce... tôte s'au intorsu inoptriv'a mea.

"Eu asculta preventivulu," începă judele cu tonu staruitoriu, "esti omu cu minte si cu buna socotela, căci te tragi din nömulu lui Israelu si ai fostu unu comerciantu dibaciu, si ai sciutu se-ti asiguri cea mai mare portione de avantaju sub tôte impregiuravile. CREDU deci, că in acêta, cea mai critica positiune a vietici t'ale, nu te vei arată mai puçinu istetiu, că pâna acumu, ci vei acceptă pierderea că unu lucru neevitabilu, ör prin o marturisiru sincera ti vei usură sörtea."

"N'am nimicu de marturistitu."

"Deca ai fi creștinu ti-asiu spune că o marturisiru deseveștia ti ar' usura cugetulu de greutatea pecatulu de morte ce ai comis, dar' tu ti ridi de asemenea creștina si o mamesci deșarta!"

"Nu suntu vinovatu domăde jude numai o falsa apărata, fureștia începere a unoru incidente nefaste pentru mine, te-a potutu induce in o erora atatu de mare pe d-t'a, care esti reputatu de unu jude luminatu si nepreocupatu..."

"Lingusirile tale nu me atingu câtu si do puçinu; deca nu vei marturist vei fi condamnatu pe bas'a probeloru, care vorbescu mai apratu decât ori ce marturisiru. Deca ti convine a intarita prin îndaratnicia t'a pe judecatoriu teu, asia de multu încâtu se nu admita nici o circumstantia usiurătoare si se te condamnă la furci..."

"N'am marturistitu nimicu, prin urmare nici nu me pôte condamnă la morte," strigă ovreiulu plinu de groza.

"Asia, cine ti-a spus ast'a?"

"Sciu, că-ei am cetitu si eu legile!"

"Te-ai preparatu dara demultu la asasinulu sevêrsitu, de ai staruitu a-ti culege informatiuni prin texturile legiloru nôstre? Este dreptu că nu condamnă la morte decâtu pre cei cari au marturistitu omorul, dar'... acesta marturisiru, ai facutu-o tocmai acum..."

"Ba nu, n'am marturistitu nimicu, nici-odata si nici nu voin marturist, că-ei n'am comis nici o crima."

"Cu tôta negătiunea t'a ai depusu o marturisiru perfecta... nu directe, dar' indirecte..."

"Nu, d-le jude, nu... nu me poteti condamnă la morte..."

"Ast'a va fi tréb'a senatulu, care va avé se judece caus'a t'a. Eu am se-ti mai punu in vedere unele. Deca nu marturisesci si inca depunându o marturisiru detaiata, nu potu se liberezu nici pe Traianu Mistrelu, nici pe servitorulu Ionu si nici pe Hold, toti trei preveniti pentru acc'asi crima, că-ei numai unu senatu pôte se traga consecințele din materialulu ce am adunatu prin instructiunea causoi. Acestu senatu, care te va judecă si pe tine, nu va fi nici-decum edificatu prin îndaratnicia t'a, că-ei numai acestei îndaratnicii vor' avé se multamêșca o întreita munca. Ast'a o voru pune pe cont'a reutatiei t'ale de inima si in locu de circumstari usiurătoare le vei presentă circumstari agravante, asiă, încâtu eu unulu n'asiu mai dá nici o pipa de tutunu pe vietia t'a."

"Se admitemu, că îngrozitu de povar'a dovediloru aparinte, diu numai aparinte d-le jude si d-le grefieru... asiă se-mi ajute Domnedieu, numai aparinte..." repetă ovreiulu, care acum in adeveru 'si căm esise din fire.

"Ei bine, ce voiți se admiti..."

"Voiâm... o Dómne Domnedieuulu meu... ce voiâm se dicu..."

"Voiâ se marturisesci?"

"Ba nu, se întrebă numai, că deca asiu marturist, asiu scapă cu vietia t'a?"

„Atârna multu dela marturisire. Déca din ea judecatorii tei potu conchide la circumstari usurătoare... dar' in totu casulu portarea t'a neprecinată de pâna acuma...”

„Atârna dela marturisire?” întrebă ovreifulu, „deca buna ôra s'ar' dovedi din acesta marturisire, că... presupunemu numai... silitu am fostu, se me scapu de celu mortu.”

„Atunci, negresitu ti-s'ar' luá in sôma si-apoi credu, că te voru condamnă celu multu la închisóre pe viôtia...”

„Ar' fi mai bine se moriu!”

„De, de... ast'a o ôci fâra de a te gândi bine la ce'a ce este mórtea. Si-apoi prin o buna portare poti se-ti câscigi favorulu functionariloru închisórei, care apoi de buna-sôma te voru recomandá gratiei regelui. Éta in patru ani 'si va serbá aniversarea de cinci-dieci de ani, si prea lesue ai pote profitá atunci de amnesti'a ce se va dá negresitu.”

Acés'a din urma siasia fu decidiétore, câ-ci Laib suspinându dia adenculu inimci, disè:

„Voiu marturisi d-le jude!”

„Asiádara tu ai asasinatu pe Gaspar Pucle.”

O mica tacere fiorosa se facu, apoi esí din peptulu sbucinatulu alu ovreifulu cá o suflare slaba, inse totusi la intielesulu judeului si alu grefieruluí cuvântulu scurtu, dar' gravu: „da!”

„Pentru-cá marturisirea se-ti fia câtu de complecta, întórce-te in chili'a t'a si pregatesce-te pâna mâne, cându te vomu ascultá din nou,” disè la ast'a judele.

Laib fu recondustu in închisórea s'a.

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

Glasulu doruriloru dulci.

Cându tacerea-adênca-a noptiei
Se întinde preste totu,
Si in braçele odichnei
Lumea dórme cá unu mortu...

N'auditi glasulu celu tainicu
Cym descépta-unu doru pagânu?
Nu sémítiti cum vi s'aprinde
Sângele si fierbe 'n sônu?

Si cându tace frundi'a 'n codrii
Si s'oprescu apele 'n cursu,
Ascultându si lumea-acést'a
Si ascultându lumea de susu...

Ve treziti cá-i diua mare.
Ve treziti Români atunci!...
Si-ascultati câtu e de dulce
Glasulu doruriloru dulci!

V. B. Munteşescu.

CALETORIA INPREGIURULU PAMENTULUI in optu-dieci de zile.

De A. d'Ennery si Jules Verne.

Scen'a 4.

Cei dinainte, Archibaldu, Passepartout, Nemea,
Margaret'a.

Passep. (fâra pèlaria, intr'unu sufletu): Ah... sta... stapâ... eu... eu...

Arch. (cu pèrulu si crava'ta derangiata): Amico... amice Fogg... noi... noi...

Fogg si Aonda: Ce e? Ce s'a întâmplatu?

Nemea: Ce este? Este... erá... nu potu... me innecu... me 'n... nabusiescu.

Passep.: Ne'n... nabusimú... adi... adi nu e Luni!

Nemea: Nu, adi e Domineca!

Arch.

Passep. } (stricându): Domineca! Domineca!
Nemea }

Fogg: Cum?

Aonda: Domineca?

Arch.: Ne-amu insielatu cu o di!

Fogg: Insielatu?

Aonda: Cu o di?

Fogg: E cu nepotintia!

Arch.: Cu nepotintia, — dar' adeveratu!

Passep.: Post'a erá închisa.

Arch.: Tóte pravaliele asemenea! (Trage pe Fogg la feréstra): Éta privesce — convinge-te însu-ti!

Fogg: Da, da — închise!

Aonda: E adeveratu!

Passep.: Cându ajungu la post'a, — o gâsescu închisa. — Pentru-ce? întrebu eu „Nebunule! respuse unuiu, — „lînda-cá e Domineca!” — Credeám ca visezu, — oprescu pe ómenii pe drumu si-i întrebu, — ei ridu de mine. — „Domineca! Domineca!” resuna din tóte partile. — Deca pentru alii o Domineca, pentru-ce se nu fia Domineca si pentru noi?

Fogg (s'a uitatu in tablita s'a de scrisu): Aci amu ştersu cu tote astea done zile, care... (deodata îi vine o idea): Ha! — Acum înti-legu, — nebunulu de mine! Uitasemi, că cu fia-care gradu, ce-lu mesuramu câtra ostu, se schimba timpulu, prin urmare avemu inca o întrega di buna!

Arch.: Vedi, ast'a-i!

Passep. (extasiatu): Da, da, — eu adeca nu pricepu, — dar' ast'a e!

Fogg: Dupa-ce peatru noi a sunatu de 80 de ori la amedi 12, pentru colegii mei din Londr'a a sunatu numai de 79 de ori!

Passep.: Ast'a e! — Eu adeca inca totu nu pricepu, dar'...

Fogg: Prin urmare aveám fâra se scimú, inca 24 ôre timpú!

Arch.: Pe care Pam pierdatu acum aci in Liverpool, — dar' tóte se potu inca îndreptá. Josu

stă o birja, — iai trenulu expresu ce mergo la Londr'a si desera maite de 9 ore esci acolo.

Aonda: Oh, grabesce-te!

Toti: Grabesce-te!

Passap.: Se ne grabimu!

Fogg: Oh, acum suntu omulu celu mai demn de iavidiatu sub sóre! (câtra Aonda): Aonda, vei fi avuta si fericita! (Vr'a se iésa, us'a diu mîdi-locu se deschide).

Scea' a 5.

Cei dinainte, Fix (in uniforma oficiala), A politisti.

Fix (câtra Fogg): Stă!

Passap. (sare 'napoi): Érași viper'a ast'a?

Fix (avata pe Fogg): Ést'a o! Luăti-lu priu-sonieru!

Fogg: Pentru-ce?

Fix (acata pe Passap.): Totu asi'a si pe est'a, complicele lui!

Passap.: Complice?

Fogg: De ce crima suntu acusat?

Fix: Oh, sei forte bine! De furtu comis la Banc'a Anglici!

Toti: De furtu?

Arch.: E nevinovatu!

Fogg (dinscitu): Sunteti in ratacire, domnii mei! De me veti opti suntu pierdutu! Trebue se pleca la Londr'a!

Fix: Ce-mi pasa mie? Am ordinu se te arestezu, punctum!

Arch.: Ce, punctum? Esci nebunu!

Fix (câtra politisti): Politisti, faceti-ve detori'a!

Fogg: Atunci escortati-me celu pueinu la Londr'a!

Fix: Nu se pote. Tocmai acum am telegrafatu, ca esci in mâile mele, si asceptu ordinu, ca ce are se se întempe cu d-t'a?

Passap.: Oh, de ce n'am inceatu pe mîsiulu?

Fix: Pâna atunci te adapostesca in arestulu orasienescu din Liverpool, (face semnu politistiloru ca se puna mîna pe prinsonieru).

Arch. (burios): Stă! Inca odata declaru pe viet'a si pe sufletu meu, ca Mr. Philes Fogg e nevinovatu, — juru ca n'a comis elu furtulu la Banc'a Anglici!

Fix (cu aplomb): Cum poti afirmá acest'a cu atâta siguranti'a?

Arch.: Cum? — Pentru-câ insu-mi suntu celu care a comisu ace'a crima!

Toti: D-t'a? Elu?

Arch. (câtra Fix): Éu, domnulu meu! — In data dupa comiterca faptei, am fugitu la Egiptu, unde deja mai întelcitu, Pentru-câ se scapu de d-t'a n'am alaturatu la Mr. Fogg, am calatoritu cu elu impregiorulu pamentului si acum aveám intentiune, pentru a seduce polit'a, se me duc directu la Londr'a, se intru prin protectiunea acestui domn in „Clubulu Eccentricu“ si se traciescu mei departe nesuperatu sub ochii d-vostre!

Fix: Mi aduca bine aminte, ca am vorbitu cu d-t'a in Suez Spuneti atunci, ca ai fostu

de facia in diu'a cându s'a comis furtulu la Banc'a din Londr'a.

Arch.: Am spusu adeverulu!

Fix: Că ai fi rediectu de-acolo o insemnata suma de bani, si că ai fi parasitu cas'a deodata cu defraudantulu! Uade suntu banii?

Arch. (dă lui Fix pung'a s'a de bani): Act, eta-i, primesce restulu. — De trei ori Mr. Fogg mi-a daruitu viet'a, care se află in mâile s'ale. Nu voi ingadui nici-odata, că elu se sufero nevinovatu pentru mine.

Fix (deschide pung'a, in parte): Da, estea suntu scumpele mele bancnote! De altmintrelea 'mi vino mai bine la socotela acest'a, că-ci nu va n cheltutu unu milionu din suma!

Fogg (câtra Archibald cu caldura): Archibald! — D-t'a?

Arch.: Me presintu insu-mi, — as'ta 'mi va usiorá sentinti'a.

Fogg (câtra Fix): Asiádara eu potu plecă?

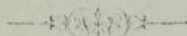
Fix (si iá peler'a din capu): Esci liberu!

Aonda (câtra Fogg): Oh, nu perde nici unu momentu!

Passap.: Birjarulu se mérga in gón'a caloru, inca poti ajunge la gara tocmai la tîmpu. Éu remânu act pentru paz'a dameloru.

Fogg: Hei bine, fia! La revedere, Aonda! (câtra Nemea): La revedere! (câtra Archibald): Ori câtu de vinovatu ai pote fi, domnulu meu, — te-ai prezentatu inse tribunalului, că se te scapi pro mine! — Nici-odata nu-ti voiu nitá acest'a! — La revedere veseli in Londr'a! (ese repede).

(Vá urmá).

Traiu vênatorescu.

Codrulu liniscitu tresare,
Echo s'a trezitu,
De strigari si de fanfare
Codrulu stá nimitu.

Vênatorii se aciédia
In celu mai bunu locu,
Se atîem meru de paza,
Dáu din pasce focu.

Si padurea elocotesce
Par' e'ar' fi unu iadu
Plumbulu sinera, loxese,
Corbi si iepuri cadu.

„Pucic'a, pucic'a se-mi traiésca
Ah, de ca mi-e doru,
Codrulu, codrulu se 'nverdiésca
In elu vrân se moie!"

Canta toti cu voia buna,
Striga, ridu glumescu,
Ér' unu veselie glasu resuma:
Traiu vênatorescu!

Compt. Antinu Moraritu.

DIVERSE

Cronica. — Reuniunea femeiloru romane din Sibiiu si-a tinutu adunarea generala in 11 I tr., — cu care ocaziune s'a constatata cu placere, ca acesta insoțire national-culturala, care susține una școala de fetițe din 4 clase, progresa mereu.

Actualmente numera: 6 membrii onorari, 2 fundatori, 26 pe viața, 29 ajutatori cu taxa de-odata platita, 97 ordinari si 72 ajutatori cu taxa anuala — cu totul dara 232 membrii. — Membrii fundatori de securu ar' fi mai multi — deca s'aru pimi de atari si barbati.

Reuniunea cu finea anului trecut avea: in fondulu inalienabilu 3126 fl. 24 cr., er' in celu disponibilu 4901 fl. 39 cr. — cu totul dara 8027 fl. 63 cr. v. a.

Hymen. Collaboratoarele si amiculu nostru dlu *Georgiu Simu* teologu abs. si filos. s'a cununatu cu anabil'a domnișoara *Lucretia Orșanu* la 18 I. tr. in Sănjacobulu de Muresiu. — Cea mai fericița vetia conjugala tinerei parechi!!!

Necrologu. *Michailu Șebanu* canonicu in capitulu de Gherla, compositoru musicalu si pictoru, a repausatu in 30 Martie n. la 4 ore p. m. — Fiă-i tiner'a iusiora și amențirea beneicventata!

Descoperiri archeologice la Ierusalimu Sapaturile, cari de unu tēmpu incēce se continuu mereu din partea societății archeologice din Palestin'a, au ajunsu acum forțe departe, asiă incāta s'a potutu descoperi murulu celu vechiu alu cetății Ierusalimu si chiar' pōrt'a de lānga Golgoth'a, pe care a esitu Christosu cu crucea pe umeru, cāndu 'lu duceā la locul de pierdiare. Se voru descoperi cu tēmpu multe reliquii si lucruri interesante, dar' de-ocamdata sapaturile s'au intreruptu din lips'a mijlōceloru banesci. Fondulu societății e micu, — s'a compusu deci o societate in frunte cu principele *Sergiu* din Petersburg, care va face unu apelu cātra toti creștinii si va deschide lista de subscripțiuni pentru numitulu scopu.

Bibliografia. — Cuventari besericesci si funebrali. scrise de dlu *Josifu Joanu Ardeleanu*, preottu in Kétegyháza, voru aparō de su tipariu in lun'a curenta. Provocāndu-ne la celea notate cu privire la acestu nou

volumu de predice a dlui auctoriu — in urulu 1 alu diuariului nostru — recomandānu din nou clerulu românū abonarea acelei'a. Pretulu unui esempl. cu porto-francatu e 1 fl., si e a se trimite la dlu auctoriu ori la redacțiunea acestui diariu.

Filotele tragedia in 5 acte, dupa Sofocle, tradusa in versuri de *S. P. Simonu* — Recomandānu acestu versiune bene succesa a classicului elinu tuturor cetitorilor nostri. Pretulu e 50 cr. si se pōte procurā si dela tipografi'a „Aurora” din Gherla, unde a fostu imprimata.

Gazet'a Satēnului. Revista ilustrata pentru toti, publicatiune bimensuala artistica cu ilustrațiuni negre si colorate, apare de doue ori pe luna in Rîmniculu-Saratu. Atragemu atentiunea publiculu asupra imbunătățiriloru introduse in acestu revista. Intre altele ilustrațiunile negre suntu mai variate si mai bine executate cā in cealalti 4 ani. — Apoi „Gazet'a Satēnului” da, deca nu in fia-care numeru, celu pușinu odata pe luna, o mare icōna separata colorata de incuadratu, pentru a ornā si celu mai luxosu salonu. — Aceste mari tablouri suntu lucrate la Parisu in modulu celu mai artisticu. — Cu ast'felu de imbunătățiri „Gazet'a Satēnului” ajunse in aceiasi nivelu artisticu cā alu celoru mai mareti publicatiuni din strainatate. — Pretulu de prenumeratiune e numai 5 fl. pe anulu intregu; si se pōte procurā si prin mijlocirea nōstra.

Idealu si realu ori Poesia si prosa.

Cavalerulu. — Cere-mi ori-ce, poftescu se aducu stelele de pe firmamentu ori margaritariale din fundulu mării; si eu sun gāt'a a le pune la petișoale d.-t'ale dreptu dovada a inenșei mele iubiri

Dam'a. — Oh! pentru lumea ast'a nu poftescu dela d.-t'a atāt'a jertfa . . . benevolescu inse a-mi dā cā 30 cruceri metrulu din cretonulu ce l'am alesu eri in bolt'a d.-t'ale.

Cavalerulu. — Regretu forțe multu, madama . . . ast'a nu se pōte nici decum — pretulu din urma a acelu cretonu e 35 cr. de metru.

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoriu: **NICOLAE FEKETE-NEGRUTIU.**

Gherla. Inprimari'a „Aurora” p. A. Todoranu 1888.